

Терянік Д. О.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,

Науковий керівник – **Бурковська А. В.,**

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ОФШОРИ ЯК ЗАГРОЗА ДЛЯ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Оподаткування є одним із найважливіших елементів державного регулювання. За допомогою сумлінного нарахування та сплати платниками податків та зборів чітко визначених в податковому кодексі сум здійснюється поповнення державного та місцевих бюджетів для ефективного фінансування всіх сфер діяльності кожної держави. Чітко сформована податкова політика й податкове законодавство та підкріплені до них суворий контроль за сплатою податкових боргів із залученням виконавчої влади забезпечує ріст виробничого, фінансового сектору економіки держави та, відповідно, благополуччя її населення.

З розвитком податкового регулювання в країні з'явилося явище ухиляння від їх сплати як один із способів тінізації економіки. Одним із таких методів обходу податкових обов'язків є легальний вплив капіталу в офшорну територію, тобто юрисдикцію, в якій на законодавчому рівні визначені як статус компаній-нерезидентів, так і відповідні норми їх функціонування на даній території [1].

Офшорні зони та операції на них забезпечують їх учасникам безпеку (фінансову таємницю), надійність комунікації, сумлінний валютний контроль, зв'язок із міжнародною банківською системою та інші привілеї. Внесення капіталу компаній до офшорів зумовлюється його нагромадженням і потребою в легалізації та оподаткуванні за високими ставками в країні його походження, а також нестійким становищем макросередовища, корумпованістю та неефективністю податкової і судової систем.

Послугу офшору, або як його ще називають «податкової гавані», здійснюють країни, що розвиваються, у яких спостерігається суттєво низьке податкове навантаження та для яких такий вид діяльності є поповненням власного державного бюджету. Для класичних офшорних зон (Багамські, Британські Віргінські, Кайманові острови, Домініка, Ліберія, Панама та ін.) є законодавчо визнаним або взяти лише перший збір тільки за реєстрацію, а потім звільняти компанії нерезидентів від оподаткування, або проводити щорічні збори, як у Британських Віргінських островах; у офшорних зонах другої групи (Гібралтар, Ірландія, Кіпр, Ліхтенштейн, Люксембург, Сінгапур, Швейцарія та ін.) висувають низьку податкову ставку, наприклад 10% у Кіпрі; офшорні зони також можуть утворюватися як внутрішні у державах з федеративним устроєм, наприклад, штати Невада у США та Нью-Брансвік у

Канаді [1]. Це є основою їх економіки, тому для цих країн офшори є позитивним явищем та ефективною схемою податкового планування, але не для тих, що мають більш високе податкове навантаження, як, наприклад, Україна та країни Євросоюзу.

Тому, так як офшор є легальним, то необхідним заходом є внесення окремих обмежень до вивозу капіталу за межі країни. Наприклад, НБУ в кінці 90-х рр. ХХ століття посилив контроль за зовнішніми валютними операціями, роблячи їх підозрілими та вартими особливої уваги, адже при здійсненні купівлі товарів у компаній, які перебувають в офшорній зоні, до валових витрат належить лише 85 % вартості куплених товарів чи послуг, що змінює суму податку на прибуток [2]. До того ж були виділені Кабінетом Міністрів України [3] такі офшорні зони, як: Мальдівська республіка, Панама, Монако, Ліберія, більшість островів Британської залежності, Карибського та Тихоокеанського регіону тощо.

Суттєвою проблемою є те, що в Україні існує постійна нестабільна економічна та політична ситуація, яка прогресує у зв'язку з військовими діями на нашій території, і банківська система належним чином не працює з виведенням коштів в офшори. А законодавство стовідсоткових офшорних зон не висуває жодних вимог зареєстрованим компаніям щодо ведення бухгалтерської або податкової звітності [1], як і не надає конфіденційної інформації про їх учасників державі та іншим зацікавленим сторонам. Відслідкувати ж потік коштів за кордон в офшорні юрисдикції можливо при відкритті міжнародного розслідування.

У сучасному світі офшори не є незаконним вилученням капіталу з країни, частково тому, що це є основним видом доходу країн, що розвиваються, і особливо країн острівного типу. Отже, зараз в Україні, включаючи політичну ситуацію, широкомасштабну війну на нашій території і через це – погіршення державного регулювання економіки, існує велика загроза «обміління» бюджетів України, на що впливають і офшорні операції.

Список використаних джерел:

1. Бурковська А. В. Особливості офшорних територій. Матеріали Причорноморської регіональної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу «Розвиток українського села – основа аграрної реформи в Україні», м. Миколаїв, 22-24 квітня 2016 р. Миколаїв : МНАУ, 2016. С. 44-46.
2. Карлін М. І., Борисюк О. В. Фінансові офшори : навч. посіб. для студ. ВНЗ III–IV рівнів акредитації. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 240 с.
3. Про віднесення держав до переліку офшорних зон: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 р. N 143-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-2011-p#Text>.